

**शिस्तभंगविषयक कारवाईच्या अनुषंगाने
सक्षम प्राधिकारी घोषित करणेबाबत.**

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक :- आस्था-२०२५/४९१/प्र.क्र.८९/वने-१२

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक :- २६ ऑगस्ट, २०२५.

वाचा :-

- १) शासन पत्र क्र. एफएसटी-१३९०/प्र.क्र.३०३/फ-४, दि.३०/०९/१९९५
- २) महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९
- ३) सामान्य प्रशासन विभाग, शासन परिपत्रक, क्रमांक-वशिअ १२१८/प्र.क्र.५३/११,
दि.०५/०६/२०१८
- ४) सामान्य प्रशासन विभाग, शासन परिपत्रक, क्रमांक-वशिअ २०२५/प्र.क्र.१७/विचौ-१,
दि.०७/०४/२०२५

प्रस्तावना :-

शासकीय कर्तव्ये पार पाडीत असताना शासकीय कर्मचाऱ्याकडून घडलेल्या अपराध, कथित गैरवर्तणूकीच्या अनुषंगाने जेव्हा महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९ अनुसार शिस्तभंगाची कार्यवाही करण्याचे योजिले जाते, तेव्हा अशी शिस्तभंगविषयक कारवाई करताना ती सक्षम प्राधिकाऱ्याने निदेशित करणे अत्यावश्यक आहे. अन्यथा, सक्षम प्राधिकाऱ्याच्या मान्यतेशिवाय आदेशीत केलेली विभागीय चौकशीची कारवाई तसेच देण्यात आलेली शिक्षा विधी अग्राह्य ठरते व त्यामुळे अपराधसिध्दी होवूनही संबंधित अपचाऱ्यास दिलेल्या शिक्षेची अंमलबजावणी होत नाही. तसेच सेवाविषयक प्रकरणांबाबत मा. मुख्यमंत्री व सामान्य प्रशासन विभागास सादर करावयाची शिस्तभंग विषयक प्रकरणे, जबर शिक्षा, किरकोळ शिक्षा देण्याबाबतचे प्रस्ताव हे सक्षम शिस्तभंग विषयक प्राधिकारी यांचेमार्फत सादर करणेबाबत, शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, दि.०५/०६/२०१८ व दि.०७/०४/२०२५ अन्वये सूचना देण्यात आल्या आहेत. शिस्तभंग विषयक कारवाईचे प्रकरण हाताळतांना या सर्व सूचनांचा विचार करणे आवश्यक आहे. अन्यथा, शिस्तभंग विषयक कारवाई करावयाच्या प्रकरणामध्ये त्रुटी राहून केलेली कार्यवाही निष्फळ ठरू शकते.

२. सामान्य प्रशासन विभागाने त्यांच्या दि.०७/०४/२०२५ च्या परिपत्रकान्वये सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाना त्या त्या विभागाच्या अधिनस्त कार्यरत अधिकारी / कर्मचारी यांचेविरुद्धच्या विभागीय चौकशी प्रकरणी संवर्गनिहाय शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी घोषित करण्याबाबत निर्गमित केलेल्या सूचनानुसार, या विभागाच्या क्षेत्रीय कार्यालयात कार्यरत अधिकारी / कर्मचारी, यांचेवरील शिस्तभंगविषयक अधिकारी घोषित करण्याचा प्रस्ताव, या विभागाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

वन विभागाच्या अधिपत्याखालील गट-अ व गट-ब (राजपत्रित) या संवर्गाचे नियुक्ती प्राधिकारी “मा. मंत्री (वने)” हे असल्याने तेच शिस्तभंग विषयक प्राधिकारी देखील राहतील. याचबरोबर गट-अ व गट-ब (राजपत्रित) या संवर्गाचे शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी सोबत जोडलेल्या विवरणपत्रामध्ये नमूद केल्यानुसार घोषित करण्यात येत आहेत.

गट-ब (अराजपत्रित), गट-क व गट-ड या संवर्गातील कर्मचाऱ्यांचे नियुक्ती प्राधिकारी क्षेत्रीय स्तरावर असल्याने त्याबाबत शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी घोषित करण्याची कार्यवाही प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन बल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांनी शासन मान्यतेने करावी.

२. महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या कार्यक्षेत्रातील पदांवर कार्यरत अधिकाऱ्यांविरुद्ध महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९ च्या नियम-८ खाली विभागीय चौकशी सुरु करण्याचे ज्ञापन बजावण्यासाठी शासन हे सक्षम प्राधिकारी असतील. तसेच, सदर नियमातील तरतुदीखाली शास्ती आदेश शासन स्तरावर बजावण्यात येईल व त्यानुषंगाने अपिलिय प्राधिकारी म्हणून संबंधित अपचारी यांनी मा. राज्यपाल यांच्याकडे अपिल दाखल करणे आवश्यक राहिल.

३. विविध प्रकरणात आढळून येणाऱ्या अनियमितते प्रकरणी महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९ च्या नियम-१२ (सामाईक चौकशी) अंतर्गत विभागीय चौकशी सुरु करण्यासाठी सदर अनियमिततेतील वरीष्ठ अधिकाऱ्यांचे नियुक्ती प्राधिकारी यांच्या स्तरावर सुरु करण्यास सक्षम प्राधिकारी राहतील. तसेच, तेच शास्ती आदेश बजावण्यास देखील सक्षम प्राधिकारी राहतील.

महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९ च्या नियम-१० खाली विभागीय चौकशी सुरु करण्याचे ज्ञापन व शास्ती आदेश बजावण्यास सोबतच्या विवरणपत्रातील स्तंभ ४ येथे नमूद अधिकारी हे सक्षम प्राधिकारी राहतील.

४. वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई या मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाच्या नियंत्रणाखालील क्षेत्रीय कार्यालयातील विभाग प्रमुख, प्रादेशिक विभाग प्रमुख यांनी सोबत जोडलेल्या विवरणपत्रात नमूद केल्यानुसार विविध शिस्तभंगविषयक प्रकरणी यापुढे उचित कार्यवाही करावी.

५. या संदर्भात शासनाने यापुर्वी या विभागाने निर्गमित करण्यात आलेले वाचा येथे नमूद केलेले क्र.१ येथील शासन पत्र क्र. एफएसटी-१३९०/प्र.क्र.३०३/फ-४, दि.३०/०९/१९९५ हे या शासन निर्णयान्वये अधिक्रमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२५०८२६१५३९३१७५१९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(भगवान सावंत)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :-

१) अपर मुख्य सचिव (सेवा) सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

- २) अपर मुख्य सचिव (वने), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन बल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- ४) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सर्व)
- ५) अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सर्व)
- ६) मुख्य वनसंरक्षक (सर्व)
- ७) मुख्य वनसंरक्षक / वनसंरक्षक (स्वतंत्र कार्यालय असलेले)
- ८) महासंचालक, कुंडल विकास, प्रशासन व व्यवस्थापन प्रबोधिनी (वने), कुंडल.
- ९) संचालक, चंद्रपूर वन प्रशासन, विकास व व्यवस्थापन प्रबोधिनी, चंद्रपूर.
- १०) क्षेत्र संचालक (व्याघ्र प्रकल्प)
- ११) सह / उप सचिव (कार्यासन विचौ-१), सा.प्र.वि., मंत्रालय, मुंबई.
- १२) सर्व सह सचिव / उप सचिव / अवर सचिव / कार्यासन अधिकारी, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १३) निवडनस्ती (वने-१२), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, नागपूर.

शिस्तभंग विषयक प्राधिकारी (विवरणपत्र)

अ.क्र.	पदनाम गट (अ/ब) वेतनश्रेणी	नियुक्ती प्राधिकारी (पदनाम, गट)	किरकोळ शिक्षा करण्यास सक्षम प्राधिकारी (पदनाम, गट)	जबर शिक्षा करण्यास सक्षम प्राधिकारी (पदनाम, गट)	अपिलीय प्राधिकारी
१	२	३	४	५	६
गट-अ (राजपत्रित)					
१	विभागीय वन अधिकारी (गट -अ) एस-२३ (६७७००-२०८७००)	मा.मुख्यमंत्री	१) नियुक्ती प्राधिकारी. २) विभाग प्रमुख [प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन बल प्रमुख), म.रा. नागपूर/ प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सर्व) /अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सर्व) / अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (कार्मिक) / अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (प्रशासन - दुय्यम संवर्ग) / अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (स्वतंत्र कार्यालय असलेले) / मुख्य वनसंरक्षक (स्वतंत्र कार्यालय असलेले) / वनसंरक्षक (स्वतंत्र कार्यालय असलेले) / महासंचालक, कुंडल विकास, प्रशासन व व्यवस्थापन प्रबोधिनी (वने), कुंडल / संचालक, चंद्रपूर वन प्रशासन, विकास व व्यवस्थापन प्रबोधिनी, चंद्रपूर / क्षेत्रसंचालक (व्याघ्र प्रकल्प) त्यांचे नियंत्रणातील विविध संवर्गांचे अधिकाऱ्यांकरीता.	नियुक्ती प्राधिकारी	१) शिक्षा करणारे व शासनाला दुय्यम असणाऱ्या प्राधिकाऱ्याने काढलेल्या आदेशाविरुद्ध शासनाकडे. २) ज्या प्रकरणी शिक्षा देण्याचे आदेश शासनाने अथवा शासनास दुय्यम नसणाऱ्या अन्य प्राधिकाऱ्याने काढलेले असल्यास अशा आदेशाविरुद्ध मा.राज्यपालाकडे.
२	सहायक संचालक (गट -अ) एस-२३ (६७७००-२०८७००)	मा.मुख्यमंत्री		नियुक्ती प्राधिकारी	
३	उप आयुक्त, पशुसंवर्धन वन्यजीव (गट -अ) एस-२३ (६७७००-२०८७००)	मा.मुख्यमंत्री		नियुक्ती प्राधिकारी	
४	सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन वन्यजीव (गट -अ) एस-२२ (६००००-१९०८००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
५	पशुवैद्यकीय अधिकारी(गट-अ) एस-१५ (४९८००-१३२३००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
६	मुख्य वन सांख्यिकी(गट -अ) एस-२३ (६७७००-२०८७००)	मा.मुख्यमंत्री		नियुक्ती प्राधिकारी	
७	वन अभियंता (गट -अ) एस-२३ (६७७००-२०८७००)	मा.मुख्यमंत्री		नियुक्ती प्राधिकारी	
८	सहाय्यक वन संरक्षक (गट -अ) एस-१८ (४९१००-१५५८००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
९	प्रशासकीय अधिकारी(गट -अ) एस-२३ (६७७००-२०८७००)	मा.मुख्यमंत्री		नियुक्ती प्राधिकारी	
१०	वन सांख्यिकी (गट -अ) एस-२० (५६१००-१७७५००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
११	उप वन अभियंता(गट -अ) एस-२० (५६१००-१७७५००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
१२	वन जमाबंदी अधिकारी (प्रतिनियुक्तीचे पद)(गट -अ) एस-२० (५६१००-१७७५००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
१३	उपसंचालक (महसूल व वने) (प्रतिनियुक्तीचे पद)(गट -अ) एस-२३ (६७७००-२०८७००)	मा.मुख्यमंत्री		नियुक्ती प्राधिकारी	
१४	वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक (गट -अ) एस-२४ (७११००-२११९००)	मा.मुख्यमंत्री		नियुक्ती प्राधिकारी	
१५	स्वीय सहाय्यक (गट -अ) एस-१६ (४७६००-१५११००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	

गट-ब (राजपत्रित)					
१	कार्यालय अधिक्षक (गट -ब) (राजपत्रित) एस-१५ (४१८००-१३२३००)	मा.मंत्री (वने)	१) नियुक्ती प्राधिकारी २) विभाग प्रमुख [प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन बल प्रमुख), म.रा. नागपूर / प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सर्व) / अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सर्व) / अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (कार्मिक) / अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (प्रशासन - दुय्यम संवर्ग) / अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (स्वतंत्र कार्यालय असलेले) / मुख्य वनसंरक्षक (स्वतंत्र कार्यालय असलेले) / महासंचालक, कुंडल विकास, प्रशासन व व्यवस्थापन प्रबोधिनी (वने), कुंडल / संचालक, चंद्रपूर वन प्रशासन, विकास व व्यवस्थापन प्रबोधिनी, चंद्रपूर] ३) प्रादेशिक विभाग प्रमुख [उपवनसंरक्षक (सर्व) / उप संचालक (व्याघ्र राखीव) / विभागीय वन अधिकारी (स्वतंत्र कार्यालय असलेले) स्वतंत्र उपविभागाचे उप विभागीय वन अधिकारी / संचालक, वन प्रशिक्षण संस्था (सर्व).]	नियुक्ती प्राधिकारी	१) शिक्षा करणाऱ्या व शासनाला दुय्यम असणाऱ्या प्राधिकाऱ्याने काढलेल्या आदेशाविरुद्ध शासनाकडे. २) ज्या प्रकरणी शिक्षा देण्याचे आदेश शासनाने अथवा शासनास दुय्यम नसणाऱ्या अन्य प्राधिकाऱ्याने काढलेले असल्यास अशा आदेशाविरुद्ध मा.राज्यपालाकडे.
२	वनक्षेत्रपाल (गट -ब) (राजपत्रित) एस-१५ (४१८००-१३२३००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
३	सहाय्यक रासायनिक विश्लेशक (गट -ब) (राजपत्रित) एस-१५ (४१८००-१३२३००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
४	शाखा अभियंता (गट -ब) (राजपत्रित) एस-१५ (४१८००-१३२३००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
५	सहाय्यक अभियंता (गट -ब) (राजपत्रित) एस-१५ (४१८००-१३२३००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
६	कर्मशाळा अधीक्षक (गट -ब) (राजपत्रित) एस-१५ (४१८००-१३२३००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
७	सहाय्यक वैद्यकीय अधिकारी (गट -ब) (राजपत्रित) एस-१५ (४१८००-१३२३००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
८	सहाय्यक वन सांख्यिकी (गट -ब) (राजपत्रित) एस-१५ (४१८००-१३२३००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
९	तालुका निरीक्षक, भूमिअभिलेख (प्रतिनियुक्तीचे पद) (गट -ब) (राजपत्रित) एस-१५ (४१८००-१३२३००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
१०	पर्यवेक्षक (गट -ब) (राजपत्रित) एस-१७ (४७६००-१५११००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	
११	हस्तशिल्प निर्देशक (गट -ब) (राजपत्रित) एस-१५ (४१८००-१३२३००)	मा.मंत्री (वने)		नियुक्ती प्राधिकारी	

(भगवान सावंत)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन